

М. О. Репецька

Навчально-науковий інститут права та психології
 Національного університету "Львівська політехніка",
 аспірантка кафедри адміністративного та інформаційного права

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ЕЛЕКТРОННИХ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

© Репецька М. О., 2016

Статтю присвячено дослідженню організаційних та процедурних аспектів надання електронних адміністративних послуг в Україні, а також досліджено правові механізми, які на сьогодні створені для надання адміністративних послуг в електронній формі та забезпечення доступу суб'єктів звернення до інформації про адміністративні послуги з використанням мережі Інтернет.

Ключові слова: адміністративні послуги, електронні адміністративні послуги, Єдиний державний портал адміністративних послуг.

М. О. Репецька

ОРГАНИЗАЦИОННО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ СИСТЕМЫ ЭЛЕКТРОННЫХ АДМИНИСТРАТИВНЫХ УСЛУГ В УКРАИНЕ

Статья посвящена исследованию организационных и процедурных аспектов предоставления электронных административных услуг в Украине, а также исследует правовые механизмы, которые на сегодня созданы для предоставления административных услуг в электронной форме и обеспечения доступа субъектов обращения к информации об административных услугах с использованием сети Интернет.

Ключевые слова: административные услуги, электронные административные услуги, Единый государственный портал административных услуг.

М. О. Repetska

ORGANIZATIONAL AND LEGAL ASPECTS OF FUNCTIONING OF SYSTEM OF ELECTRONIC ADMINISTRATIVE SERVICES IN UKRAINE

The article is devoted to organizational and procedural aspects of the provision of electronic administrative services in Ukraine, as well as explores legal mechanisms that today created to provide administrative services in electronic form and to ensure access of treatment to information on administrative services via the Internet.

Key words: administrative services, electronic administrative services, the State portal of administrative services.

Постановка проблеми. В Україні протягом останніх років активно реалізуються ініціативи з покращення якості адміністративних послуг. Одним із ключових аспектів у цьому напрямі є застосування інформаційно-комунікаційних технологій для надання адміністративних послуг. Зокрема, вже сьогодні фізичні і юридичні особи мають можливості перевірити документ з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, або отримати відомості з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців у вигляді запитів, витягів, виписок та довідок через використання мережі Інтернет.

Однак для повноцінного функціонування системи електронних адміністративних послуг необхідно здійснити ще цілу низку організаційних заходів, удосконалити правове забезпечення та створити належні процедурні умови для отримання адміністративних послуг з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій. Саме окресленій проблематиці і присвячена ця стаття.

Аналіз дослідження проблеми. Загалом варто зазначити, що проблематиці адміністративних послуг присвячені праці низки вітчизняних провідних науковців. Серед них особливо хотілось би відзначити дослідження В. Авер'янова, К. Афанасьєва, І. Голосніченко, В. Кампо, Т. Коломоєць, І. Коліушко, Є. Куріного, В. Тимошук, О. Харитонова. Водночас, у науковій літературі малодослідженими залишаються питання правового забезпечення та процедурних аспектів надання адміністративних послуг з використанням інформаційно-телекомунікаційних технологій.

Мета статті. Основними завданнями, які ставив перед собою автор, є: дослідження основних організаційних передумов, які даватимуть змогу ефективно функціонувати системі електронних адміністративних послуг; з'ясувати ступінь електронної готовності, під яким розуміють готовність до впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сфері діяльності публічної адміністрації; дослідження правових аспектів створення високого рівня інформаційної інфраструктури, зокрема системи електронної взаємодії органів публічної влади.

Виклад основного матеріалу. Ідею адміністративних послуг Україна перейняла з досвіду західних країн, де ще з 80-х років набула розквіту доктрина “нового публічного менеджменту” та орієнтація держави/влади на громадянина як клієнта. У 1998 році ідея адміністративних (управлінських) послуг вперше була зафіксована у Концепції адміністративної реформи в Україні. Безумовно, акцент на “служіння”, “надання послуг” є надзвичайно корисним для будь-якої сучасної держави. Одним із основних напрямів активності з проблематики “публічних послуг” у розвинених країнах були і залишаються впровадження інформаційних технологій для надання послуг. Це стосується як електронізації окремих послуг, так і створення веб-порталів, присвячених публічним послугам (наприклад, портал – www.service-public.fr (Франція), www.serviccanada.gc.ca (Канада)). [1, с. 11].

Протягом останніх двох років, в Україні теж спостерігається неабияка активність у цій сфері. Зокрема, з недавніх пір на сайті Міністерства юстиції створено систему “Електронні сервіси”, яка вміщує можливості доступу до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців та Кабінету адміністративних послуг [2]. Державна архітектурно-будівельна інспекція України недавно презентувала електронні послуги у сфері будівництва – реєстрацію повідомлень та декларацій про початок підготовчих робіт та про початок будівельних робіт [3]. Міністерство екології та природних ресурсів України та запустили першу електронну послугу в екологічній сфері “Декларація про відходи”. З 1 липня електронна послуга у пілотному режимі запрацювала у Дніпропетровській області та до кінця року запрацює на всій території України [4].

Варто зауважити, що попри загалом позитивну оцінку зазначених ініціатив, однак система електронних адміністративних послуг в Україні не зможе ефективно функціонувати без створення надійної та доступної інформаційної інфраструктури, забезпечення ефективного адміністрування системи електронних адміністративних послуг, наявності фахового персоналу та мотивованих керівників органів публічної адміністрації, усунення зайвих бюрократичних перешкод, а натомість формування корисних та якісних адміністративних послуг.

Для належної організації надання адміністративних послуг в електронній формі необхідним є здійснення цілої низки попередньої аналітичної та складної підготовчої роботи. Зокрема, за оцінками експертів, в Україні адміністративні послуги характеризуються високим ступенем “подрібнення”, тобто штучним поділом однієї адміністративної послуги на декілька окремих “платних послуг”. В цьому сенсі теорія адміністративних послуг спрямовує владу на результативність, на

надання цілісного продукту/послуги [1, с. 12]. Це особливо актуально й щодо електронних адміністративних послуг.

Отже, основою для надання адміністративних послуг за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій є їх уніфікація, систематизація та стандартизація, а також забезпечення чіткої процедури діяльності органів публічної адміністрації з надання адміністративних послуг. Надання адміністративних послуг за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій не можна зводити лише до створення можливості ознайомитися із переліком документів на сайті органу влади або центру надання адміністративних послуг, що традиційно відбувається у практиці органів публічної адміністрації. Також не можна розглядати як запровадження електронних адміністративних послуг здійснення окремих дій органів публічної адміністрації у електронній формі, зокрема, попередній он-лайн запис на прийом для отримання адміністративної послуги, та можливості електронного отримання інформації про адміністративні послуги.

Робота з формування переліків електронних адміністративних послуг має починатися з критичного аналізу адміністративної послуги та процесу її надання. Поряд з цим, українська практика свідчить про зовсім протилежне. На сучасному етапі немає єдиних для всіх суб'єктів процедурних вимог до надання адміністративної послуги, не затверджено вичерпного переліку адміністративних послуг, непрозоро відбувається встановлення плати за адміністративну послугу, відсутні єдині технологічні картки, відтак у різних органів влади існують різні підходи до надання адміністративних послуг. Поширеною є практика подрібнення однієї адміністративної послуги на декілька послуг. У такій ситуації майже неможливо “автоматизувати” процес надання адміністративних послуг. Як слушно відзначають експерти, неврахування державою цієї “дрібнички” призведе до “автоматизації хаосу” шляхом невваженого та безсистемного запровадження електронного урядування, від якого громадяни не отримають жодних переваг, на відміну від громадян європейських країн [5].

Зараз типовою є ситуація, коли в межах одного міста у різних районах органи місцевого самоврядування надають різні за обсягом адміністративні послуги, а їхня загальна кількість значно відрізняється від інших подібних органів влади (від 52 до 130). Така ситуація є нелогічною та свідчить про відсутність єдиного підходу до визначення адміністративної послуги, її обсягу та форми документа, в якому зафіксовано результат надання адміністративної послуги. Відтак існуючі адміністративні послуги не стандартизовані, як і дії органів влади з їх надання. Як наслідок, унеможливується надання адміністративних послуг за допомогою ІТ-технологій. Адже, як відомо, електронізація адміністративних послуг можлива лише у випадку їх чіткого визначення, стандартизації та уніфікації процедури надання адміністративної послуги та форми документу, який використовується для оформлення результатів адміністративної послуги.

Також оцінка наявності та якості надаваних електронних послуг для населення за своєю суттю є центральною ланкою електронного урядування, принаймні в європейській практиці. Послуги, які надають органи публічної адміністрації, правильно оцінювати лише на основі їхньої корисності для людей у широкому сенсі. Експерти зазначають, що етап, коли технології визначали послуги, а не навпаки, пройдено безповоротно. За клієнт-орієнтованого підходу до організації державного управління послуги мають бути потрібні населенню масово; вони мають реально покращувати якість та рівень життя людей. Інакше послуги просто не потрібні, незалежно від того, наскільки технологічно досконалі вони є. Так само не варто прагнути автоматизувати застарілі та неефективні практики державного адміністрування, коли ефект нових технологій не призводить до кардинальних покращень, послуги, які не приносять реальної користі (виграш щодо заощадження коштів і часу) просто не потрібні, навіть якщо вони є технічно досконаліми [6, с. 139–164].

Для організації системи електронних адміністративних послуг є ключовим є електронна готовність, під якою розуміють готовність до впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сфері діяльності публічної адміністрації.

Електронну готовність традиційно розглядають як багатовимірне соціальне явище, що складається з таких чотирьох основних сфер: 1) надійна й доступна інфраструктура; 2) ефективне управління; 3) демократичне управління; 4) корисні та якісні державні послуги.

Кожна із зазначених сфер описується певним індексом готовності. Виділяють такі індекси готовності:

- індекс надійної та доступної інфраструктури: готовність до розвитку інфраструктури інформаційного суспільства, включаючи інфраструктуру телекомунікацій;

- індекс ефективного управління: готовність органів публічної адміністрації до побудови системи ефективно функціональної організації та бізнес-процесів у бек-офісі на основі використання переваг інформаційно-комунікаційних технологій для надання послуг;

- індекс демократичного управління: готовність органів публічної адміністрації до побудови системи прозорої, відкритої і відповідальної діяльності з надання адміністративних послуг на основі використання переваг інформаційно-комунікаційних технологій, включаючи розвиток електронних послуг;

- індекс корисних і якісних публічних послуг: готовність органів публічної влади до побудови системи базових електронних послуг (е-послуг) на основі використання переваг ІКТ у фронт-офісі, орієнтованих на задоволення основних потреб населення й бізнесу [7, с. 13].

Для прикладу, згідно з останнім дослідженням ООН (United Nations E-government Survey 2014) щодо розвитку електронного урядування (E-Government Development Index) Україна посіла 87 місце серед 193 країн, втративши 19 позицій за останні 2 роки та 33 позиції за останні чотири роки. При цьому, найнижчу оцінку – 0,2677 Україна отримала за компонентом “Он-лайн послуги”.

Оцінку необхідно проводити стосовно базових 20 адміністративних послуг. За таких умов, показники будуть найточнішими, та відображатимуть реальну готовність держави до запровадження системи електронних адміністративних послуг. Наприклад, зазначене відповідає провідній практиці країн Євросоюзу. Зокрема, надання 20 базових державних послуг в електронній формі: 12 для громадян та 8 для бізнесу є вагомим складовою е-урядування у цих країнах. Саме за цією категорією послуг проводяться оцінки їхньої якості. Разом з тим, ця вимога є одним із критеріїв під час розгляду заявки країни на вступ до Європейського Союзу.

Ключовим аспектом організації системи електронних адміністративних послуг є розвиток інформаційної інфраструктури. Зокрема, уніфікація інформації у різних державних інформаційних системах, посилення контролю за процесами створення баз даних у різних органах публічної адміністрації, забезпечення єдиних стандартів та сумісність ресурсів, які використовуються органами публічної адміністрації, створення єдиного механізму міжвідомчого обміну даними в електронній формі (тому відомості в державних інформаційно-аналітичних системах залишаються недоступними для інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, що унеможливує їх використання), посилення захисту публічних реєстрів та інформації, зокрема і персональної.

Особливо актуальним сьогодні є створення системи електронної взаємодії органів публічної влади. Так у більшості держав, які успішно використовують інформаційно-комунікаційні технології для обслуговування громадян використовують можливості електронного урядування, створення системи електронної взаємодії державних органів було одним із першочергових кроків у цьому напрямі. Наприклад, у Швеції ще 1997 року впроваджено проект Government eLink, що покликаний забезпечити надійний і безпечний обмін інформацією між урядовими структурами. Наступного року зроблено державну адміністрацію орієнтованішою на громадян, надано більше прав і можливостей в управлінні державою (документ “Central Government Administration in the Citizen’s Service”) [8, с. 154–168].

В Україні, на сучасному етапі, є досить складною ситуація із функціонуванням системи електронної взаємодії органів публічної влади. Насамперед, необхідно відзначити, що у цій сфері

наразі відсутній єдиний законодавчий акт, а є низка підзаконних нормативно-правових актів, які регулюють окремі аспекти електронної взаємодії здебільшого між органами виконавчої влади, при цьому деякі з них містять вельми суперечливі норми. Сьогодні питання електронної взаємодії врегульовано Наказом Міністерства юстиції України; Держспецзв'язку України “Про затвердження вимог до форматів, структури та протоколів, що реалізуються у надійних засобах електронного цифрового підпису” від 20.08.2012 р. № 1236/5/453 [9], Постановою Кабінету Міністрів України “Деякі питання електронної взаємодії органів виконавчої влади” від 18.07.2012 р. № 670 [10], Розпорядженням Кабінету Міністрів України “Питання впровадження системи електронної взаємодії органів виконавчої влади” від 28.12.2011 р. № 1363-р [11], Постанова Кабінету Міністрів України “Про електронний обмін службовими документами в органах виконавчої влади” від 17.07.2009 р. № 733 [12], Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади” від 28.10.2004 р. № 1453 [13], Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності” від 28.10.2004 р. № 1452 [14] та низкою інших нормативно-правових актів.

Однак, вказані нормативно-правові акти не створюють правових основ, які могли б забезпечити функціонування системи електронної взаємодії між органами публічної адміністрації різних рівнів, особливо це стосується залучення до такої системи електронної взаємодії органів місцевого самоврядування.

Зокрема Постановою Кабінету Міністрів України “Про деякі питання електронної взаємодії органів виконавчої влади” від 18.07.2012 р. № 670, затверджено Положення про систему електронної взаємодії органів виконавчої влади [10]. Вказаним Положенням передбачено загальні засади створення, впровадження та забезпечення функціонування системи електронної взаємодії органів виконавчої влади. Система призначена для автоматизації процесів створення, відправлення, передавання, одержання, оброблення, використання, зберігання, знищення електронних документів та копій паперових документів в електронному вигляді з використанням електронного цифрового підпису (далі – електронні документи), які не містять інформацію з обмеженим доступом, та контролю за виконанням актів, протокольних рішень Кабінету Міністрів України та інших документів.

Відсутність міжвідомчої електронної взаємодії при наданні адміністративних послуг призводить до встановлення надмірних вимог до переліку документів, необхідних для надання адміністративних послуг, дублювання інформації в інформаційних системах суб'єктів надання адміністративних послуг та додаткових труднощів при отриманні необхідних даних для прийняття рішення стосовно результатів надання адміністративних послуг.

Свого часу подолати вказану організаційну перешкоду мав на меті проект закону “Про єдину систему електронної взаємодії” [15]. Проект передбачав правові, економічні та організаційні засади створення, впровадження, розвитку та використання єдиної системи електронної взаємодії суб'єктів владних повноважень. Відповідно до положень вказаного проекту, єдина система електронної взаємодії мала б бути призначена для: автоматизації обміну даними між інформаційними та/або інформаційно-телекомунікаційними системами суб'єктів владних повноважень; автоматизації доступу суб'єктів електронної взаємодії до інформаційних та інформаційно-телекомунікаційних систем; забезпечення захисту інформації, що передається через ЄСЕВ, відповідно до вимог чинного законодавства. Така система мала б стати ключовим елементом для впровадження в Україні електронного уряду. Зокрема, завдяки її запровадженню можна було б значно підвищити якість та оперативність роботи органів публічної влади, відкрити доступ до реєстрів та баз даних органів влади значно спростити адміністративні процедури та де бюрократизувати роботу влади, і що найважливіше – запровадити електронні адміністративні послуги. Однак, на жаль, вказаний законопроект не мав підтримки у Верховній Раді України.

Висновки. Отже, ще одним із важливих організаційних аспектів створення системи електронних адміністративних послуг є запровадження механізмів електронної взаємодії між органами публічної влади та різного рівня суб'єктами надання адміністративних послуг. Адже без налагодженої системи електронної взаємодії є неможливим надання адміністративних послуг через використання інформаційно-комунікаційних технологій.

Підсумовуючи, варто підкреслити, що для забезпечення належної організації надання електронних адміністративних послуг, ефективного функціонування інформаційно-комунікаційних систем, завдяки яким здійснюватиметься надання таких послуг, існує потреба поетапного впровадження цілої низки організаційних заходів, які визначають електронну готовність, під якою розуміють готовність до впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у сфері діяльності публічної адміністрації. Серед таких заходів особливо актуальними є посилення інформаційної безпеки, забезпечення повноцінного функціонування електронного документообігу, створення системи електронної взаємодії державних органів тощо. Нові виклики, зумовлені динамічним розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, та перетворенням суспільства постіндустріального у суспільство інформаційне наголошують на нагальній необхідності створення й організаційних, і правових умов для надання адміністративних послуг фізичним та юридичним особам в електронній формі, а також запровадження повноцінного функціонування такої новітньої сфери суспільних відносин як електронні адміністративні послуги.

1. *Адміністративні послуги: стан і перспективи реформування. Збірник матеріалів / [Тимошук В. П., Добрянська Н. Л., Курінний О. В., Школьнік Є. О. та ін.] / за заг. ред. Тимошука В. П., Курінного О. В. – Київ, 2015. – 428 с.* 2. *Кабінет електронних сервісів Міністерства юстиції України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://kar.minjust.gov.ua/>* 3. *В Україні запрацювали електронні адмінпослуги у сфері будівництва [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dabi.gov.ua/index.php/pres-sluzhba/novini/1323-v-ukrajini-zapratsyuvali-elektronni-adminposlugi-u-sferi-budivnitstva>.* 4. *Запроваджено першу електронну послугу в екологічній сфері [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua/press-center/news/123-news1/3997-zaprovadzhenno-pershu-elektronnu-posluhu-v-ekolohichniy-sferi>.* 5. *Доступ громадян до адміністративних послуг із використанням ІТ-технологій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nf.dp.ua/2014/04/dostup-hromadian-do-administratyvnykh-posluh-iz-vykorystanniam-it-tekhnologii/>.* – Назва з екрана. 6. *Єршова О. Л. Стратегічні рекомендації щодо статистичного вимірювання готовності України до електронного урядування / О. Л. Єршова // Економіко-математичне моделювання соціально-економічних систем. – 2014. – Вип. 19. – С. 139–164.* 7. *Державне агентство з питань науки, інновацій та інформатизації України, Національний центр електронного урядування, ДП “Держінформресурс”. Електронна готовність України. – Київ, 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dknii.gov.ua/sites/default/files/dodatok_5.pdf* 8. *Андрєєва О. М. Електронне урядування країн Скандинавії: становлення та розвиток / О. М. Андрєєва // Проблеми міжнародних відносин. – 2014. – Вип. 9. – С. 154–168.* 9. *Наказ Міністерства юстиції України; Держспецзв'язку України “Про затвердження вимог до форматів, структури та протоколів, що реалізуються у надійних засобах електронного цифрового підпису” від 20.08.2012 № 1236/5/453 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1398-12/>* 10. *Постанова Кабінету Міністрів України “Про деякі питання електронної взаємодії органів виконавчої влади” від 18.07.2012 р. № 670 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/670-2012-%D0%BF>.* 11. *Розпорядження Кабінету Міністрів України “Питання впровадження системи електронної взаємодії органів виконавчої влади” від 28.12.2011 № 1363-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D1%80>.* 12. *Постанова Кабінету Міністрів України “Про електронний обмін службовими документами в органах виконавчої влади” від 17.07.2009 № 733 [Електронний*

ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/733-2009-%D0%BF>. 13. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Типового порядку здійснення електронного документообігу в органах виконавчої влади” від 28.10.2004 № 1453 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1453-2004-%D0%BF>. 14. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку застосування електронного цифрового підпису органами державної влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями державної форми власності” від 28.10.2004 № 1452 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1452-2004-%D0%BF>. 15. Проект Закону України “Про єдину систему електронної взаємодії” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minregion.gov.ua/attachments/files/press/opalyuvaiyny_%20period%202015/%D0%9F.pdf.

REFERENCES

1. *Administrativni posluhy: stan i perspektyvy reformuvannya. Zbirnyk materialiv / [Tymoshchuk V.P., Dobryans'ka N. L., Kurinnyy O. V., Shkol'nyy Ye. O. ta in.] / Zah. red. Tymoshchuka V. P., Kurinnoho O. V. – Kyiv, 2015. – 428 s. Administrative services: state and prospects for reform. A Sourcebook / [Tymoshchuk VP, NL Dobriansky, smoking EV, EO Shkolny et al.] / Common. Ed. Tymoshchuk VP, smoking OV – Kyiv, 2015. – 428 p.* 2. *Kabinet elektronnykh servisiv Ministerstva yustyttsiyi Ukrayiny [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <https://kap.minjust.gov.ua/> The Cabinet of electronic services of the Ministry of Justice of Ukraine [Electronic resource]: Access: <https://kap.minjust.gov.ua/3>.* 3. *V Ukrayini zapratsyuvaly elektronni adminposluhy u sferi budivnytstva [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.dabi.gov.ua/index.php/pres-sluzhba/novini/1323-v-ukrajini-zapratsyuvali-elektronni-adminposlugi-u-sferi-budivnitstva>. Ukraine electronic adminuslugi earned in the construction industry [Electronic resource]: Access: <http://www.dabi.gov.ua/index.php/pres-sluzhba/novini/1323-v-ukrajini-zapratsyuvati-elektronni-adminposlugi-u-sferi-budivnitstva>.* 4. *Zaprovdzhenno pershu elektronnu posluhu v ekolohichniy sferi [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://www.menr.gov.ua/press-center/news/123-news1/3997-zaprovdzhenno-pershu-elektronnu-posluhu-v-ekolohichniy-sferi>. Introduced first electronic services in the environmental field [Electronic resource]. Access: <http://www.menr.gov.ua/press-center/news/123-news1/3997-zaprovdzhenno-pershu-elektronnu-posluhu-v-ekolohichniy-sferi>.* 5. *Dostup hromadyan do administrativnykh posluh iz vykorystanniam IT-tekhnologiy [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://nf.dp.ua/2014/04/dostup-hromadian-do-administrativnykh-posluh-iz-vykorystanniam-it-tekhnologii/>. Access to public administrative services using IT technologies [Electronic resource]. Access: <http://nf.dp.ua/2014/04/dostup-hromadian-do-administrativnykh-posluh-iz-vykorystanniam-it-tekhnologii/>.* 6. *Yershova O. L. Stratehichni rekomendatsiyi shchodo statystychnoho vymiryuvannya hotovnosti Ukrayiny do elektronnoho uryaduvannya / O. L. Yershova // Ekonomiko-matematychno modelyuvannya sotsial'no-ekonomichnykh system. 2014. – Vyp. 19. – S. 139–164. Ershov OL Strategic recommendations for statistical measurements Ukraine's readiness for e-government / OL // Ershov economic modeling socio-economic systems. – 2014. – Vol. 19. – P. 139–164.* 7. *Derzhavne ahentstvo z pytan' nauky, innovatsiy ta informatyzatsiyi Ukrayiny, Natsional'nyy tsentr elektronnoho uryaduvannya, DP “Derzhinformresurs”. Elektronna hotovnist' Ukrayiny. – Kyiv. – 2013 [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: http://dknii.gov.ua/sites/default/files/dodatok_5.pdf. State Agency for Science, Innovation and Informatization of Ukraine, National Center for e-government, SE “Derzhinformresurs.” E-readiness of Ukraine. – Kyiv, 2013 [Electronic resource]: Access: http://dknii.gov.ua/sites/default/files/dodatok_5.pdf.* 8. *Andryeyeva O. M. Elektronne uryaduvannya krayin Skandynaviyi: stanovlennya ta rozvytok / O. M. Andryeyeva // Problemy mizhnarodnykh vidnosyn. – 2014. – Vyp. 9. – S. 154–168. Andreev A. N. E-government Nordic: formation and development / OM Andreev // Problems of International Relations. – 2014. – Vol. 9. – P. 154–168.* 9. *Nakaz Ministerstva yustyttsiyi Ukrayiny; Derzhspetszv"yazku Ukrayiny “Pro zatverdzhennya vymoh do formativ, struktury ta protokoliv, shcho realizuyut'sya u nadiynykh zasobakh elektronnoho tsyfrovoho pidpysu” vid 20.08.2012 # 1236/5/453 [Elektronnyy resurs]. Rezhym*

dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1398-12> Order of the Ministry of Justice of Ukraine; State Service of Ukraine "On Approval requirements for formats, structures and protocols that are implemented in a reliable means of electronic digital signature" from 20.08.2012 № 1236/5/453 [Electronic resource]: Access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1398-12>. 10. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny "Pro deyaki pytannya elektronnoyi vzayemodiyi orhaniv vykonavchoyi vlady" vid 18.07.2012 r. # 670 [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/670-2012-%D0%BF> The Cabinet of Ministers of Ukraine "On some issues of electronic interaction of executive power" of 18.07.2012 p. Number 670 [Electronic resource]. Access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/670-2012-%D0%B>. 11. Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny "Pytannya vprovadzhennya systemy elektronnoyi vzayemodiyi orhaniv vykonavchoyi vlady" vid 28.12.2011 # 1363-r [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D1%80> The Cabinet of Ministers of Ukraine "Issues of introduction of electronic interaction of executive power" of 28.12.2011 number 1363-p [Electronic resource]: Access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1363-2011-%D1%80>. 12. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny "Pro elektronnyy obmin sluzhbovymy dokumentamy v orhanakh vykonavchoyi vlady" vid 17.07.2009 # 733 [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/733-2009-%D0%BF> The Cabinet of Ministers of Ukraine "On the electronic exchange of official documents in the executive power" of 17.07.2009 number 733 [Electronic resource]. Access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/733-2009-%D0%BF>. 13. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny "Pro zatverdzhennya Typovoho poryadku zdiysnennya elektronnoho dokumentoobihu v orhanakh vykonavchoyi vlady" vid 28.10.2004 # 1453 [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1453-2004-%D0%BF> The Cabinet of Ministers of Ukraine "On Approval of Standard Order of electronic document circulation in executive power" of 28.10.2004 number 1453 [Electronic resource]. Access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1453-2004-%D0%BF>. 14. Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny "Pro zatverdzhennya Poryadku zastosuvannya elektronnoho tsyfrovoho pidpysu orhanamy derzhavnoyi vlady, orhanamy mistsevoho samovryaduvannya, pidpryyemstvamy, ustanovamy ta orhanizatsiyamy derzhavnoyi formy vlasnosti" vid 28.10.2004 # 1452 [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1452-2004-%D0%BF> The Cabinet of Ministers of Ukraine "On approval of the use of digital signature public authorities, local governments, enterprises, institutions and organizations of state property" from 28.10.2004 number 1452 [Electronic resource]. Access: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1452-2004-%D0%BF>. 15. Proekt Zakonu Ukrayiny "Pro yedynu systemu elektronnoyi vzayemodiyi" [Elektronnyy resurs]. Rezhym dostupu: http://www.minregion.gov.ua/attachments/files/press/opalyuvalnyy_%20period%202015/%D0%9F.pdf Draft Law of Ukraine "On the uniform system of electronic interaction" [Electronic resource]. Access: http://www.minregion.gov.ua/attachments/files/press/opalyuvalnyy_%20period%202015/%D0%9F.pdf